

WILLEM MEINERS

De verliefde president

*Hoe Warren Harding
de roaring twenties begon*

UITGEVERIJ BALANS

Copyright © 2021 Willem Meiners/Uitgeverij Balans, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden.

Omslag bij Barbara

Omslagfoto president Warren Harding met Marie Curie, 20 mei 1921 /

© Bettmann/Contributor/Getty Images

Inkleuren omslagfoto Maurice Rijnen, Plusworks

Typografie en zetwerk Jos Bruystens, Maastricht

NUR 680

ISBN 978 94 638 2145 2

 facebook.com/uitgeverijbalans

 twitter.com/balansboeken

 instagram.com/uitgeverijbalans.nl

 uitgeverijbalans.nl/nieuwsbrief

Inhoud

- Woord vooraf - 'My Darling'
- *Een hond, een verslaggever en de buurvrouw* - 9
- Inleiding - Woensdag 17 mei 1916, halftwaalf
- *De brief die alles veranderde* - 15
- 1 'Wij hebben *The Star* gekocht'
- *De negentienjarige hoofdredacteur* - 24
- 2 'Ik smeeek je, verbrand deze brief'
- *De stralende toekomst van een man met een probleem* - 34
- 3 'The good thing about hanging'
- *Een opleiding tussen de rails* - 42
- 4 'Niet wegrennen, Warren Harding!'
- *Mevrouw Harding komt orde op zaken stellen* - 49
- 5 'Zure, gepikeerde, teleurgestelde ouwe zak'
- *De krant is nu een meneer* - 57
- 6 'Gentlemen, bevrijd ons van de boeven en de hoeren'
- *In het geweer tegen de corruptie* - 65

- 7 Woensdag 17 mei 1916, halftwaalf (11)
- *De Carrie-code* - 74
- 8 'Hier raakt niemand hysterisch'
- *Harding wint zijn eerste verkiezing* - 82
- 9 'Er is hier geen plaats voor politiek geritsel'
- *Heren applaudiseren, dames wapperen met servetten* - 91
- 10 'Gewoon drie keer per dag je eten opeten'
- *Harding over Cuba: annexeren die hap* - 99
- 11 'We begroeven ons verdriet in Boston'
- *De buurvrouw wordt een zwaard van Damocles* - 107
- 12 'Het lukt alleen door samen te werken'
- *De krant gaat bruggen bouwen* - 115
- 13 'Ik riep hardop je naam, drie keer'
- *De kunst van het schrijven van goede liefdesbrieven* - 123
- 14 'Genezen van de ambitieziekte'
- *Bang na de 'Titanic'* - 132
- 15 'Onze gouden kans'
- *Op eigen kracht naar Washington* - 139
- 16 'Kijk maar naar de foto in de krant'
- *De nooit gebruikte Carrie-code* - 147
- 17 'Vrouwen zijn belezener dan mannen'
- *Een bezienswaardigheid in Washington* - 155

18 'Als je een man wilt testen, laat een hond op hem los en
stuur een vrouw op hem af'
- *Roddels in de stad* - 164

19 'Ik besef heel goed dat dit geen populaire oorlog is,
mijne heren'
- *De borrel gaat in de ban* - 170

20 'Ik denk er weleens over om er een einde aan te maken'
- *De weg naar het Witte Huis ligt wijd open, tenzij...* - 180

21 Tussenbalans 1920
- *Wat bezielde Warren Harding?* - 189

22 'Ze wordt door agenten in de gaten gehouden'
- *Een arrestatie maakt Carrie verdacht* - 199

23 'Niemand krijgt mij boos'
- *Het onbenul van de prinsen en de potentaten* - 208

24 'Black lives matter, heb de moed om de juiste keuzen
te maken'
- *Harding leest Amerika de les* - 216

25 'Heren lezen andermans post niet'
- *Een Nobelprijnominatie voor ontwapening* - 228

26 'Houd de straat schoon'
- *'Make America Great Again'* - 234

27 'Dit is een gevangenis, Nan. Ik kan er niet uit'
- *Rotte appels in het Witte Huis* - 243

28 Donderdag 2 augustus 1923, vier uur

- *Flo leest voor, Nan schrijft een boek,*
Carrie schrijft een brief - 253

Epiloog

- *Een dikke voldoende* - 262

Noten - 267

Fotoverantwoording - 304

INKIJKPAGINA'S

‘My Darling’

- Een hond, een verslaggever en de buurvrouw -

Iedereen wist wie Laddie Boy was: een airedaleterriër, Amerika's eerste *First Dog*, geboren in het verkiezingsjaar 1920. Toen hij achtenhalf jaar later naar de hondenhemel ging, stond dat in alle kranten. *The New York Times* meldde dat de *'first dog of the land'* van ouderdom was gestorven en gunde het bericht een plaats tussen een advertentie voor herenkorsetten en nieuws uit Duitsland, waar het verbod werd opgeheven om op zondag in de voortuin te werken.¹ Laddie Boy was op alle dagen van de week in de voortuin van het Witte Huis te vinden geweest. Hij verrichtte daar een opdracht van de president.

Krantenbezorgers in het hele land verzamelden na de dood van Laddie Boy *pennies*, centen. Zodra ze er twintigduizend hadden, werden die omgesmolten en vervolgens maakte een kunstenaar er een bronzen hondenstandbeeld van. Volgens het Smithsonian Institution, dat het een permanente plaats gaf in een museum in Washington, was de terriër niet alleen de eerste, maar ook verreweg de populairste hond van de afgelopen eeuw in het Witte Huis.² 'Iedereen is hem nu vergeten, maar die hond kreeg een onwaarschijnlijke hoeveelheid aandacht in de pers. Er zijn later andere beroemde honden geweest, maar die kwamen niet in de buurt van deze.'

Laddie Boy was de hond van president Warren Harding.

Voor hem geldt hetzelfde. Bijna niemand herinnert zich zijn naam. Hij is verreweg de meest vergeten president van de hele vorige eeuw. Tijdens zijn leven stak hij qua populariteit met kop en schouders uit boven alle andere presidenten die Amerikanen zich konden heugen. De Republikein Harding had de Democraat Woodrow Wilson opgevolgd. Hij werd in 1920 met zo'n grote meerderheid van stemmen gekozen dat geen enkele president die sindsdien heeft geëvenaard.

Warren Harding was van beroep journalist. Hij gaf in Ohio een regionaal dagblad uit, en dat maakte hem 36 jaar lang hoofdredacteur, verslaggever en uitgever. Nooit eerder schopte een journalist het tot president, en hij bleef de enige, want ook na hem zijn er geen verslaggevers meer in staat geweest de machtigste baan ter wereld te veroveren. Toen Chris van Abkoude, zelf journalist, in 1916 naar Amerika emigreerde, las hij zowat elke dag de verhalen over Harding, wiens ster snel rees: net als Van Abkoude was Harding begonnen als een mislukte onderwijzer, plaatselijk verslaggever, man van de straat en zelfs hun Nederlandse afkomst deelden ze. Halverwege Hardings presidentschap schreef Van Abkoude in 1922 *De zonen van Pietje Bell*, waarin hij Piet, net als Harding, hoofdredacteur maakte.³

Harding sprak tot de verbeelding, vooral onder journalisten: 'Hij was een van de beste hoofdredacteurs van zijn tijd, en misschien wel aller tijden.'⁴ Hij heeft meer woorden zwart-op-wit achtergelaten dan welke andere president, niet in de vorm van terugblikkende boeken of memoires, maar heet van de naald, in de krant verslag doend van wat hij hoorde, zag en aantrof.⁵ Hij redigeerde meer dan elfduizend krantenedities, en voor wie dat te droog is: hij vulde bovendien achthonderd vellen papier die hij opvouwde, in enveloppen deed en door de postbode liet bezorgen bij de buurvrouw – liefdesbrieven, allemaal met de hand geschreven. Want Warren Harding was ook

nog eens smoorverliefd, tot ver over zijn oren.

Warren Harding was slechts 29 maanden president. In 1923 overleed hij plotseling aan een hartaanval. In die korte tijd veranderde Amerika onder zijn leiding van een land dat bijna een miljoen doden betreurde na de Eerste Wereldoorlog en een viruspandemie, in een bruisende, energieke samenleving die massaal de charleston danste. Harding luide de roaring twenties in. Er schalde jazzmuziek in het Witte Huis. Miljoenen mensen kochten radio's, grammofoons en koelkasten, want ineens beschikte bijna iedereen over elektriciteit. Men kocht auto's, las kranten en ging naar de film. Zowat iedereen had weer een baan en een dak boven het hoofd nu er elk jaar een miljoen nieuwe huizen werden gebouwd. De president reisde naar het hol van de leeuw in het Diepe Zuiden van Amerika en verklaarde dat *black lives matter*. En hij liet zijn krant in het Witte Huis bezorgen, elke dag.

De baas trainde Laddie Boy om het blad in de voortuin op te rapen en naar hem te brengen. Camera's legden dat vast en de foto's gingen het hele land over.

*

Dit boek vertelt het verhaal van Warren Harding, grotendeels in zijn eigen woorden. Hij was de laatste selfmade man in het Witte Huis, de enige president zonder diploma's, opgeklommen als de jongste hoofdredacteur van het land. Hij werd de meest gevraagde spreker. Maar hij was ook de beste luisteraar, iemand die met Jan en alleman een gesprekje aanknoopte en hun vroeg naar hun mening over van alles en nog wat. Hij was een van de meest onervaren politici in zijn tijd, met geen andere leidinggevende ervaring dan het aansturen van een kleine krantenredactie en een drukkerij. En dat, vonden de kiezers in 1920, was precies wat het land toen nodig had.

Amerika was gefascineerd door Warren Harding, en hoe kon dat ook anders? Hij was de buurman die je in de winkel om de hoek tegenkomt. Hij sprak huiskamertaal, hij kon je uitlegen waarom asfalt op straat beter was voor het dorp dan klinkers. Alles aan hem was gewoon, doorsnee. Tegelijkertijd was hij een ster, een idool. De kranten schreven over hem, Hollywoodacteurs kwamen naar zijn huis om met hem op de foto te mogen, en als je in het weekend naar de film ging, dan zag je hem in het bioscoopjournaal. Hij straalde een en al betrouwbaarheid uit.

De mensen wilden terug naar de dagen waarin mannen als Harding je burgemeester waren, het hoofd van je school, je huisarts. Terug naar toen alles nog voorspelbaar was, en normaal. *Return to Normalcy*, dat werd Hardings verkiezingsleus, en de burgers snakten daarnaar. Na een wereldoorlog, te midden van een economische crisis, met miljoenen werklozen, terwijl er een virusepidemie door het land raasde, was het hoog tijd voor iemand die je in je eigen buurt tegen het lijf zou kunnen lopen.

Amerika kreeg hem op een presenteerblad aangeboden, en hij stelde niet teleur. Hij, de jonge journalist die al op 21-jarige leeftijd in zijn krant, in tien korte zinnen, had geschreven hoe je dat echt deed, zonder flauwekul, straat voor straat: *Make America Great Again*. Hij betrad het Witte Huis in 1921 en wees meteen de weg naar hoe een land opkrabbelt na jaren van tegenslag en hoe een hoge werkloosheid het best bestreden kon worden. Hij werd de eerste president die in de trein stapte om een stad vol racisten te vertellen dat hij de ongelijke behandeling van Zwart Amerika beu was. En toch raakte de man in de vergetelheid.

Dat heb ik altijd hoogst merkwaardig gevonden sinds de dag dat ik voor het eerst de stad Marion, Ohio, binnenreed, in 1990. Ik had een zwak voor Warren Harding, en niet alleen

omdat ik toen zelf, net als hij, een jonge hoofdredacteur van een klein regionaal dagblad was. Op mijn achterbank lag Francis Russells biografie van Harding, *The Shadow of Blooming Grove*.⁶ Het boek deed destijds veel stof opwaaien, voornamelijk vanwege de open plekken op tweeëntwintig pagina's. Dat waren weggelaten zinnen, geschrapt op last van een rechter. Ze hadden betrekking op passages uit Hardings privécorrespondentie, en de erven Harding stonden op geheimhouding. Als iets de nieuwsgierigheid prikkelt, is dat het wel. Wat, vroeg ik mij af, zou de man er zelf van gevonden hebben, niet toen maar nu, na zijn dood. Achteraf zou blijken dat die open plekken in het boek citaten uit zijn liefdesbrieven waren. Ik kwam tot de slotsom dat hij onder de huidige omstandigheden alle redenen had om voor openheid te kiezen.

Want Warren Harding werd niet alleen vergeten, maar historici hadden er een schepje bovenop gedaan en hem postuum overladen met kritiek. Hij leidde een regering van knappe koppen, maar achter zijn rug waren één minister en één ambtenaar zo rot als een mispel, en dat leidde na zijn dood tot schandalen. Die kleefden aan hem, onverdiend, maar hij was er niet meer om zich te verdedigen.

Problematisch voor zijn reputatie van betrouwbare buurman waren bovendien de twee vrouwen die zijn nagedachtenis compliceerden. De ene was minderjarig en schreef in 1927 een boek over hun relatie en hun kind, dat insloeg als een bom. Fatsoensridders zagen hun kans schoon om de overleden president verder te beschadigen. De andere vrouw was de buurvrouw. Zij publiceerde niets, maar ze dreigde er wel mee. Ze chanteerde Harding met zijn eigen liefdesbrieven en had daarmee voorkomen dat hij al in 1916 president was geworden. Historici beginnen nu pas te beseffen welke consequenties haar daden hebben gehad.

De eerste liefdesbrief die van Harding bewaard is gebleven,

dateert van kerstavond 1910. Tien jaar voordat hij president werd. De werkdag was voorbij, de krant was klaar, de bezorgers hadden hun tassen gevuld en waren onderweg naar de abonnees. Harding had de voorpagina geopend met het vrede-op-aardebericht van een dominee die op de hele aardbol tekenen van blijdschap zag.⁷ Harding zat aan zijn bureau in de redactiekamer en zette zich aan het schrijven, ontspannen, nog geen zin om al naar huis te gaan. ‘*My Darling*’, met een hoofdletter D, ‘Ik heb geen woorden beschikbaar die echt ten volle kunnen zeggen hoeveel ik van je houd.’ Vanaf die dag volgden er nog 105 brieven waarin hij manmoedig pogingen deed die woorden alsnog te vinden.

Deze liefdesbrieven zijn, nadat ten slotte een akkoord was bereikt met Hardings erfgenamen, in 2014 door de Library of Congress vrijgegeven en sinds kort voor iedereen online toegankelijk gemaakt. Ik heb ze gelezen en herlezen. Dat was niet moeilijk, want Hardings handschrift was, zoals het hoorde voor een verslaggever wiens teksten door de zetterij moesten kunnen worden ontcijferd, bijna altijd regelmatig en goed leesbaar. Ik heb daarnaast ook de oude edities van zijn krant doorgeploegd, de jaargangen tussen 1885 tot 1912 van weekblad *The Marion Weekly Star*, en die tussen 1884 en 1923 van dagblad *The Marion Daily Star*, wat tot mijn verbazing slechts weinig historici hebben gedaan. Dat is jammer, want de combinatie van verguizing en vergetelheid was een heel andere geworden, als men Warren Gamaliel Harding van meet af aan gewoon zelf aan het woord had gelaten.

Bij deze dus, honderd jaar later, alsnog. Het doet recht aan een gewone man die te laat president werd en te vroeg vertrok, maar die tussendoor niettemin een ongewone prestatie van formaat leverde in een tijd die in verrassend veel opzichten lijkt op de jaren twintig in onze eigen eeuw.